

CIJENA listu: U preplati
za cijatu god. K 36—,
za polugodište K 18—,
trimesecno K 9—, mje-
sечно K 3-60, u malo-
prodaji 12 f. pojedini broj.
UGLASI primaju se u
apravi lista trg Custoza 1.

HRVATSKI LIST

Izlaže svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izlaže
u nakladnoj tiskari JOM.
KRMPOVIC u Puli, tra-
Custoza 1. Uredništvo i
Sišanska ulica br. 24.—
Odgovorni urednik JOSIP
HAIN u Puli. — Ručko-
pis se ne vraćaju.

Godina III.

Jugoslaviji

Jugoslavenski akademičari.

Jugoslavenski akademičari pozdravljamo svibanjsku deklaraciju i prislužimo na taj najsvjetlij narodni zahtjev, posljednju volju najvećeg Jugoslavena dra. Janeza Ev. Kreka, te se klanjammo duboko potreseni nad prerađenim grobom besmrtnoga Genija.

Znamo da je samo nesloga naša propast. Znamo, da naši neprijatelji zlobnom namjerom sliju u redove naše razdor, te pozivljemo k združenju ka zajedničkom radu cito naš narod.

Neoslabljena je naša vjera u moć narodne ideje i u neslomivu snagu narodne vojne. Neoslabljena je vjera u moć naše mladosti. Nećemo ropstva, jer je čovječanstva nedostojno. Hoćemo, da se otresemo okova, koji ponizuju čovječanstvo i zahtijevamo za svoj narod suverenu slobodu, suverenu jednakopravnost.

Bez bojazni su naša srca! Prošla su vremena, kad smo drhtali za budućnost našega naroda. Zadnju sjenu bojazni raspršio je narod sam, koji se sjedlinio jednom mišljem, jednom željom, jednom voljom.

Ustrajte svi dobri i plemeniti, ostanite vjerni uzvišenoj ideji, ne klonite u svetoj borbi, vodje i glasnicu našu! Ustraj narode od Mure do zadnje klisure južnoga Jadrana neustrašivo u boju za svoju zemlju i svoje pravo sa zasluženim prezirom i prokletstvom za svakoga ko Te izdaje i ko Ti zločinčički krade zadnji tračak nade u sunce slobode.

Naš narod nije uništio ni neprijateljstvo ni nasilje, kad nije bio svijestan svojega kulturnoga poziva i svojih prava. Gdje je sila koja bi ga slomila, otkada su naši vodje razvili barjak svibanjske deklaracije i tražili, da mora bratska krv. k bratskoj krv, bratska zemlja k zemlji bratskoj?

Domovino mati! Čuj prisegu omladine — sinova tvojih:

Za prava našo zemlje, za slobodne grobove predja naših, za slobodne vode i slobodno more, za slobodne gore i polja pod njima, za slobodno sunce naše — počažemo svu mladost svoju, sav rad svoj, zadnji glas svoj, posljednji kicaj srca svoga i zadnji dah svoj. Nema muka, koje će nas ukloniti, ni progona, koji će nas odvratiti, ni žrtve, koja će nam istrgnuti iz srca zahtjev ispojedan u svibanjskoj deklaraciji!

Vjerujemo svim Žarom svoje duše u budućnost našu, vjerujemo u moć pravedne jugoslavenske ideje, te živimo i mremo za naš veliki cilj!

U Beču, dne 2. prosinca 1917.

Slijedi oko stotina potpisa.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Beč, 6. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište:

Jučer bje utanačena između Rusije i saveznika desetnevna mirovna stanka. Početak za sve ruske fronte dne 7. prosinca u 12 sati o podne. Rasprave o primirju traju dalje.

Talijansko bojište:

Neprijatelj je pretrpio na visoravni Sette Comuni težak poraz. Dne 4. o. mj. ranim su jutrom provalele iza snažne topovske pripreme, kod koje su sudjelovale i njemačke baterije, čete generala feldmaršala frajhera pl. Konrada na navalu proti gorskim položajima u području Melletta. U silnim nadvisovima smještene, sa desne strane opremljene su obrambene uredbe podupirale svem žilavošću vodjenu obranu. Visok snijeg i stroga je studen otešavala napredovanje, ali pomna priprava za navalu i hrabrost napadača iz svih djelova Austro-Ugarske svladala je svaku protudjelatnost. Prekojučer ranim su jutrom pali Monte Bedelchi i Monte Fondacar, opodne je stajala pukovnija carskih strijelaca br. 3 na Monte Mielu. Prema večeri je bio uslijed našeg zahvatljivog juriša slomljen talijanski otpor na Molletti. Neprijateljska pojedanja, koja su težila od Val Stagna prema gore,

bila su sa boka zahvaćena po baterijama istočno od Brente. U jučerašnjem je jutarnjim satovima izgubio neprijatelj, iza ogorčene borbe Monte Sommo i ostražnje glavne položaje kod Foze. U dva je sata položila oružje talijanska, kroz dvadeset i četiri sata potpuno opkoljena, hrabra posada na Monte Castell Gomberto. Citavo je ozemlje sjeverno od jaruge Frenzella u našim rukama. Uz velike su krvave žrtve izgubili Talijani kroz ova dva dana preko 11.000 ljudi na zarobljenima i preko 60 topova. Naši su gubici, hvala spremnom našem vodjenju borba, maleni. Kod Zensonja, gdje kroz nedjelje stojimo na zapadnoj obali Piave, odolijevala je na svim bojištima odlučno prokušana Jegarska pješačka pukovnija br. 73 pobjednosno navalama nadmoćnih bojnih sila.

Poglavlja generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJEŠTAJ.

: Berlin, 6. prosinca. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište:

Bojna skupina prijestolonaslednika Rupprechta: Na bojnom je području u Flandriji pod večer opet znatno porasla djelatnost topništva. Južno i jugozapadno su od Moevresa Jurišale naše čete na engleske jarke i prodile sve do ceste, koja vodi od Bapaume u Cambrai. Pod utjecajem našeg povoljnog napadajnog uspjeha i pod neprestanim je pritiskom sa sjevera i zapada ispraznilo neprijatelj, između Moevresa i Marcoinga svoje prednje položaje i povukao se na uzvisine sjeverno i istočno od Flesqueresa. U oštrom su potiskivanju bila osvojena sela Beincourt, Anneux, Contalng, Noyelles, kao i šumovite uzvisine sjeverno od Marcoinga. Na deset smo kilometara širine promaknuli naše crte sve do četiri kilometra dubljine. Na svom je uzmaknu neprijatelj, u koliko je još dozvoljavalo vrijeme, plamenom i rušenjem razorio mjesto. Ruševine tih sela i bez svrhe započeto razorno djelo u gradu Cambrai, od kojega je neprijatelj sad daleko, tragovi su, koje je ostavio Englez od svoje, tako velikim nadama započete, i tako teškim porazom dovršene prodore bitke kod Cambraia, za dugo vremena na francuskom tlu. Gubici, koje je pretrpio neprijatelj posljednji dana, osobito kod Bourlonske šume, neobično su veliki. Broj iz bojeva se je kod Cambraia dopremljenih zarobljenika povisio na više od 9000, plijen na topovima na 148, na puščanim strojevima na 716.

Bojna skupina njem. prijestolonaslednika: Na Alllette, u pojedinim odsjećima u Champaigni i na istočnoj obali Moze od vremena do vremena pojačana topnička djelatnost. Sjeverno su od Fouvincourta dopremile nasrtajne čete sa smjelih provala proti francuskim jarcima veći broj zarobljenika. Jučer je bilo u zračnim borbama i sa zemlje oboren 18 francuskih ljetala. Naši su ljetaci sa bombama navalili na lučke naredjaje u Calaisu, kao i u Londonu, Shernessu, Gravesende, Chatamu, Doveru i Morgete. Veliki i srojni su požari bili znakom uspješnosti.

Istočno bojište

Opunomoćeni su zastupnici vrhovnih vojnih uprava Njemačke, Austro-Ugarske, Bugarske i Turske utanačili s opunomoćenim zastupnicima Rusije za frontu od Istočnog mora do Crnog mora, kao i za rusko-tursko bojište u Aziji desetnevnu mirovnu stanku za vrijeme od 7. prosinca 12 sati o podne do 17. prosinca 12 sati o podne. Rasprave glede utanačenja primirja nastaviti će se za nekoliko dana.

Makedonsko bojište:

Nikakove veće bojne djelatnosti.

Talijansko bojište:

Dne 4. o. mj. u Sette Comuni povedena je navalna bojna skupina feldmaršala frajhera pl. Konrada urođila velikim uspjehom. Austro-ugarske su čete osvojile na juriš jake talijanske položaje u području Melletta i zadržale ih proti višekratnim protunavalama. Njemačko je topništvo sudjelovalo u bojevima. Dosad je zarobljeno 11.000 zarobljenika i zaplijenjeno 60 topova.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

NEPRIJATELJSKI IZVJEŠTAJI.

Engleski:

U engleskom se izvještaju od 1. prosinca javlja: mjeseca studenoga bilo je dopremljeno 11.151 zarobljenika, među njima 214 časnika. Zaplenjeno bje kroz to vrijeme 138 topova, među njima 40 teških, 303 puščana stroja i 64 mužara iz strijeljačkih jaraka, nadalje velika množina municije najrazličitije vrsti, kao i svakojaki ratni pribor.

Talijanski:

5. prosinca. Na zaravanku Asiago započeo je protivnik, izakako je u noći doveo bio u polje jakе topničke mase, i svoje bojne sile, koje su tečajem prijašnjih bojeva bile mnogo trpeće, izmijenio i povećao, navalu na naše položaje. Prvi bje udarac proveden jučer. Naše su se čete čvrsto opriale. Jedini je uspjeh, koji su Austrijanci, Madžari i Nijemci uz silne borbe stekli, bio osvojenje nekih mjesto, koja nijesu umanjivala čvrstoće našeg otpora. Iza razorne vatre, koja je bila započela tečajem noći i nakon toga bila nastavila veoma velikom žestinom te snažnom zapornom i razornom vatrom, provede su neprijateljske mase dvostruku navalu na položaje Melletta, gdje je bila poduzeta navalna sa sjevera. Izakako je bilo više pokusaja napredovanja po našoj zapornoj vatri zadržano, slomili su se popodne konično u odsječku Monte Sisenola i na južnim obroncima Mellette, gdje su napadači lza žestokih bojeva iz blizu bili odbijeni uz velike gubitke i izgubili nekoliko stotina zarobljenika. Druga je navalna, poduzeta sa sjeveroistoka, bila provedena velikim bojnim silama između Monte Fondarecar i Monte Bedelchi. Iza veoma ogorčene je borbe, koja je potrajala sve do osvita zore, mogao protivnik zaposjeti nekoliko jaraka, a mi smo napustili nekoliko najviše promaknutih dijelova naše crte. Kod Zersona, na Plavi, gdje je djelatnost bila najživljavija, razorila je jedna od naših nasrtajnih satnija, uspješno podupirana topništvo, pet po neprijatelju na tom mjestu podignutih prohoda i navallia na protivnika, zadavši mu gubitaka i dopremivši nekoliko tuceta zarobljenika.

* Češki radikal. Kad je car primio delegacije, izostadne ovoga puta, osim socijalnih demokrata i 5 čeških radikalaca, naime dr. Stránsky, Klofæc, Stržibrny, Haberman i Tomašek. U počedku htjedešte izostati svi češki delegati, ali su se kasnije odlučili zato, da dio njih podje u Hofburg.

* Za jugoslavensku deklaraciju. Zastupnici velike općine Pazin i zastupstvo općine Dolina izjavljuju se u svojim sjednicima od 1. t. in. oduševljeno za deklaraciju Jugoslavenskog kluba od dne 30. svibnja t. g.

* Interpelacija o otpustu najstarijih godišta. Češki su radikalci podastri u parlamentu upit, koji se tiče otpusta triju najstarijih godišta ili dopusta šest najstarijih godišta vojnika ili pučkih ustaša, koji se nalaze na ruskoj fronti. Zastupnici, koji podastriješe taj upit, drže, da bi time središnje države posvjedočile svoju ljubav do mira, kao što je to učinila ruska revolucionarna vlada time, da je već otpustila više godišta.

* Socijalno demokratični zast. Renner podao je kod nastavka drugog čitanja nagodbene predloga u car. vijeću slijedeću izjavu: Ako slavenske stranke hoće, da obnove proces od god. 1867., moraju se ponajprije zapitati, kako mogu da u Austriji postanu dosta jake, da postignu ravnotežje sa Ugarskom. Do narodnog oslobođenja danas tlačenih naroda ne može ali da dodje bez opće političke slobode. Mi tvrdimo, da se svi nagodbeni ugovori, kako su oni bili sklopljeni, tome protive, jer su izgradjeni na misli, da valja odalečiti jedan narod od drugoga. Jedan je od uzroka bila po nas upravo zločinčićka politika, koja je Srbiju dovela do zdvojnosi. Sada imamo da raspravljamo sa zastupnicima ruskoga naroda, koji su fanatički uvjereni o tome, da se čitav svijet mora promjeniti, da medju svim narodima mora da zavlača slobodna izmjena duha i dobara.

* Udržene države kupuju nizozemsku Zapadnu Indiju. Amsterdanski listovi bilježe vijest, da su Udržene države prihvatile ponudu od Nizozemske, kojom im ova prodaje nizozemsku Zapadnu Indiju za pet miliarda forinti. Amerikanci bi zajamčili Nizozemcima nesmetani posjed nizozemske Istočne Indije.

* Predbježna nagodba prihvaćena. Zastupnička je kuća prihvati predloge, koji se tču predbježne nagodbe.

* Evakuacija talijanskih gradova. U Lugano je stigla službena obavijest, da je niz talijanskih kreditnih zavoda u Trevisu, Padovi, Mlecima, Tine i Bassanu bio premješten u unutarnjost zemlje.

* „Samoodređivanje je naroda“ malenkost, kaže bečka „Arbt. Zeitung“ u svojem huškanju protiv izjave Jugoslavena i Čeha. „Radnički“ taj list piše: K neprijateljima mira pridružili se i Česi i Jugoslaveni. Narodni zahtjevi i samoodređivanje moraju počekati do iza rata, a onda će se o njima odlučiti boje između razreda. Sad je treba spasiti kulturu i demokraciju. Takove malenkosti kao što je samoodređivanje za Čehu i drugove, ne smiju se postavljati na put miru. Kad bi taj slavni list „Arbt. Zeitung“ kazao da treba spasiti mjesto kulturu i demokraciju — aristokraciju, birokraciju i antidemokraciju, njezine bi opaske bile više na mjestu.

* Potonula njemačka torpiljarka. Iz Amsterdama javljaju, da je dne 30. studenoga njemačka jedna torpiljarka nabasala u visini West-Capelle (Nizozemska) na mlinu i potonula. Momčad se je — osim dviju momaka — potoplila.

jerati, susretljivu politiku, da dokaže, kako Udržene države vjeruju u konačni triumf demokracije. U Washingtonu su mnijenja, da se velik dio Rusije na slaže sa ciljevima boljševika.

Petrograd, 3. (Havas.) Iz Moskve se javlja, da su Kaledinovi kozaci dovršili strategijsko oklojenje grada Rostova na Donu protu maksimalističkim savezima, koji se još drže. Kaledin raspolaze sa 19 konjaničkih pukovnija, 10.000 momaka pješadije, 9 baterija, 6 oklopnih automobila i 20 odjela puščanih strojeva. Bavi se mobilizacijom dalnjih četa. U južnoj je Rusiji dao Kaledin uapsiti mnogo časnika, koji su se pridružili bilo novoj vladi.

Petrograd, 3. (Havas.) Bivši je zapovednik sjeverne fronte, general Černizov, bio na putu u Pskov uapšen s obitelju i preveden u Petropavlovskou tvrdjavu, jer nije izvršio blojedne bojne zapovijedi.

London, 3. (Havas.) Kako javlja „Morning Post“, nalazi se velika kneginja Tatjana (najstarija kćerka blvšeg ruskog cara, op. ur.) u Engleskoj. Uz nju je poteškoće i oskudjevanja stigla u Arhangelsk, a odavje u Englesku, odakle će oputovati u Udržene države.

Pariz, 4. (D. u.) Posebni izvjestitelj „Agence Havas“ u Petrogradu javlja: Vlada je imenovala Ojorija Petrovskoga ministrom izvanjskih poslova, a Moranovu njegovim pomoćnikom. Dumlna je zgrada zaposjeđena po boljševicima i „crvenoj gardi“, kako bi se sprječilo obdržavanje sjednice dne. Ključevi se ključevi nalaze u rukama boljševika. Željezničarski je odbor primio vijest, e je Kornilovu posljeđuje noći poslo za rukom, da se četiri satnije uteče iz Pskova, gdje je bio uapšen.

London, 5. (D. u.) „Daily Chronicle“ javlja iz Stockholm: Trocki je otpustio 160 ruskih diplomatskih i konzularnih činovnika u Inozemstvu, koji su se ustručavali priznatim maksimalističkim vladu.

Međunarodno vrijede u Parizu.

Pariz, 5. Agence Havas. Prije no što je dignuta sjednica vijeća alijiraca izrekao je zastupnik Wilsonov, pukovnik House, govor, u kojem je izvodio: U mene je najčvrstije uvjerenje, da možemo zajedničkim naponom snaga postići metu, što smo si postavili. Amerika ponosi se time, što može da se boriti uz hok takoj junačkih saveznika. — Za tim je prihvatio riječ francuski ministar-predsjednik Clemenceau te je izjavio: Svi narodi, čiji zastupnici borave ovdje, jedini su u volji, da izvojite posvemašnu pobjedu. Mi radimo, da postignemo sa silom uružja pravo na mir. — Sjednicu međunarodnog vijeća zaključio Clemenceau sa govorom, u kojem je spomenuo neprijateljstvo, koje je nekad vladalo izmedju Engleske i Francuske. Danas su svi ovi narodi posve svjesni svog solidarnog prijateljskog suradnje. Danas nema više niti velikih niti malih nacija. Svi su narodi veliki, koji vojuju za isti ideal, za pravdu i slobodu. Od toga će se u skorašnje vrijeme poroditi sjajna djela. Smijem li da vjerujem novinskim vijestima, to se čuje na drugoj strani Šančeva važan glas, koji se ruge ovoj konferenciji. Ali nema razloga za porugu i smijeh. Naši neprijatelji, za koje vrijedi najviše gruba sila, ne mogu da nas shvate. Mi svi smo išli u boj, slijedeći zapovijedi čovječe savjesti. Mi tražimo, da se proveđe pravo, pravednost i sloboda, a ma da ne shvaćaju na drugoj strani Rene, da svjet očekuje našu pobjedu i da će ta pobjeda i doći! Svi narodi, čiji zastupnici ovdje borave, složni su u odluci, da si izvojite pobjedničko slavlje velike stvari. Mi nastojimo, da si oružanom silom izvojimo pravo na mir.

Ugarska delegacija.

Beč, 6. (D. u.) Odsjek za vanjske poslove u ugarskoj delegaciji. Grof je Julij Andrašy izjavio: Mi se kod sklapanja mira iz strateških uzroka ne smijemo odreći ispravka granica. U prvome se redu ide za posjed Lovčena. Pogledom na poljačko pitanje smatrao bi sa stanovišta vanjske politike za dobro, ako Poljaci, samostalnom organizacijom dodju u stanoviti odnosa sa monarkijom. Nadalje zahtjeva on oslobođenje Valone od Italije. Dok se to ne dogodi, ne smiju se od naših pobedonosnih četa zaposjednutu područja vratiti Italiji. U priznanje zasluga vanjskog ministra daje mu on svoj glas te pita ministra, da li je odlučio, da prokušani savez sa Njemačkom učini dubljim te ga izgradi i da radi oko stalnosti saveza sa Ugarskom i Turском. — Delegat grof Mihajlo Karoly zahtjeva, da obzirom na važnost sadašnjeg položaja delegacije ostanu

u permanenci. Pogledom na Poljsku priključuje se izvodima grofa Andrašya. Pogledom na pozajmanje saveza sa Njemačkom, zahtjeva, da se za vrijeme rata ne smijemo vezati. Govornik izjavlja konačno, da daje svoj votum za ministra vanjskih poslova u priznanje njegove djelatnosti na polju mirovnog pitanja. — Delegat grof Tisza izjavlja u polemici proti delegatu Karolyju, da permanentno zasjedanje delegacija nije sa ugarskog stanovišta poželjivo. Podmornički rat potpuno izvršuje svoju zadaču, česa radi postaje položaj neprijatelja sve teži. Dosljednost našeg saveza sa Ugarskom zahtjeva, da ponovno izjavimo, da smo spremni da sklopimo mir sporazuma, ako nam takav mir jamči za sigurnost naše samostalnosti, ... slobode i naše teritorijalne integratete, ali stanoviti ispravci granica iz strateških uzroka, kao n. pr. posjed Lovčena, ne bi time bili dirnuti. Pogledom na Rumunjsku zahtjeva govornik kod sklopljenja mira stanovitu kaznu, kad bi se Rumunjskoj i u buduće pokazivali pogibeljni znakovi za našu sigurnost. Naš saveznički odnosa do Njemačke mora postati sve uži. (Odobravanje.) Pitanje položaja velelasti mornarkije pitanje je opstanka te preduvjet za trajni mir. Govornik izriče vanjskom ministru grofu Cerninu svoje potpuno pouzdanje. — Delegat Zsebinsky izriče vanjskom ministru u ime Aponijeve stranke priznanje, što hoće da stvoriti samostalnu Poljsku. Ministar vanjskih poslova, grof Cernin, odgovara, da se saveznički odnosa sa Njemačkom na temelje ni osnovi obrambenog rata, što je u jednom od svojih proljetnih govora istaknuo i njemački drž. tajnik Kühlmann. Kao posljedcu našeg saveza sa Njemačkom mora on javno proglašiti, da je pitanje Alzacijske i Lorene i austro-ugarsko pitanje, kao što znači obrana Trsta i Lvova obranu Njemačke. Mi se za obranu Njemačke borimo baš tako, kao što se Njemačka boriti za našu obranu. Njemačka neće moći, da prije raspravlja o mirovnim pitanju, dok ne dobije natrag svojih kolonija. Toplo preporučuje od grofa Tiske ponukani prilog o učvršćenju našeg saveza sa Njemačkom.

Političke vijesti.

Hindenburg i Ludendorff o ratnom položaju.

Izvjestitelj „N. F. P.“, P. Goldmann, isprosio se od generala Hindenburga i Ludendorffa proutumačenje situacije. Bio je kod njih već treći put. Sve dosada isao je uvijek u glavni stan na istok, sada pak na zapad ... u malo prijazno mjesto francusko. Glavnju je riječ imao. Ludendorff, koji je veoma razgovoran, Hindenburg je govorio mnogo manje. O svršetu je rata Ludendorff čvrsto osvjedočen, da to neće biti partija nedolgrana. Svakako ne može se danas reći, kad će biti svršetak i mir. Hindenburg je nadovezao na to: „Mir je još previše fina babilina, a da bi izdržala neprestano opipavanje...“ Zato da se to božje ne bi smjelo o njemu toliko govoriti. Primrje — sudi Ludendorff — je dakako moguće, ali ne tromješeno, kako se govoriti, nego sasvim kratko; inače bi se antantne države za tri mjeseca značno opskrbile, dok je Njemačka od mora odrezana. O ruskoj revoluciji ne misli Ludendorff, da je bila „sretnim slučajem“ za Nijemce, kako se negdje govoriti. Obratno baš, razvila se ona jedinoradi njezinskog vodjenja rata i ruskih neuspjeha na bojištu. Danas više ne dolazi iz Rusije strah, a jedva da će se tamno započeti s nečim većim. Možda će još nekakav Nikolaj Nikolajević primiti uzde u svoje ruke, te će potjerati umoru rusku vojsku u posljednjem napetom pokušaju — ali ništa više. Na zapadu je položaj takav, da neprijatelj neće doseći ništa sigurnoga, kako sudi Hindenburg. Amo i tamo nekakav maleni uspjeh na antantinoj je strani bez značenja. Ali u Belgiju ili Japaku sve do Rajne neće doći nikada! A što je novo najviše vojno vijeće, koje je antanta baš stvorila — je li moguće nešto od njega očekivati? Hindenburg se smije... „Mi smo već navikli na ratne grozote, te se ne bojimo također te nove. Ta to je skoro uvijek znak nesposobnosti i da si neprijatelj ne zna sam savjetovati, kad se laća takovih sredstava. Kad već potpuno ništa ne znaju, što bi započeli, ustanavljaju ratno vijeće.“ — A objavljena pomoć iz Amerike? — Reklama! — kaže Hindenburg, iz rodne zemlje Barnumove! I kad bi Udržene države stvorile veliku vojsku, mogu li je bez inoga poslati u Europu i pustiti domovinu bez obrane prema Japancima? K tomu pridolazi pitanje brodova za prevoz takove množine četa, a i pitanje opskrbe američke vojske u Europi. U kratko: Pomoć je američka još u maglenoj daljinu. Također najavljeni nova tijeta nam neće okrenuti.

Potpisujte 7. aust. ratni zajam!

Iz Rusije.

Stockholm, 4. Prema pismima, koja stižu iz Petrograda, razvijaju članovi boljševičke vlade u svom glavnom stanu u Smolnj-zavodu grozničavu djelatnost. Tečajem malo im je dana poslo za rukom, da uredi opskrbu Petrograda živežem, gdje je bio radni položaj veoma kritičan. Tako je preuzeo željezničarski savez dopremu zaliha iz spremljata na manjim postajama. Vodovi su vojnici i mornari bili posloni i sela te su negovorili seljake, da podaju žito. U Moskvi raspolaže nova vlast velikim zaštita pamuka, koji će se sad izdavati seoskom pučanstvju u zamjenu za živež. — Glavni interes u čitavoj Rusiji pobudjuje mirovno pitanje. Na brojno posjećenom seljačkom kongresu u Petrogradu, koji je bio otvoren 26. studenoga, i za koji tvrdi Reuterova vijest, da je zauzeo stanovište proti boljševicima, nije se dogao a ma ni cigli jedan glas za nastavak rata. Praktično rješenje pitanja gledi zemljišta stoji obzirom na zimsko godišnje doba zasad tek u drugom redu; po svoj će prilici narodna skupština predati zemljišta tek u proljeću sefjačkim odborima, da ih porazdile. Sveukupno činovništvo i široki slojevi inteligencije zauzimaju još neprestano neprijateljsko stanovište prema boljševicima. Otkrića tajnih dokumenta izizviju u najširim krugovima dubok dojam uza sve to, što gradjansko novinstvo, koje opet smije izlaziti, nastoji, da važnost tih dokumenta što više snizi. — Trocki je skinuo i stockholmskog poslanika Gukovića i imenovao službenim povjerenikom u Svedskoj ovđešnjeg boljševika Borovskoga. Premda još nijesu stigle pisocene punomoći novoga zastupnika, stupilo je navodno već više neutralnih vada s njim u dodir radi izdajanja putovnica za njihove glasnike, pošto pogrančna straža u Tornei ne priznaje putovnica, koje su izdala dosadnja ruska poslaništva i konzulati. — Rodzanko i Šulgin nalaze se navodno u Novočerkaskom, glavnom stanu Kaledina.

Basel, 4. Havas javlja iz Pariza: General Gankević, zapovjednik ruskih četa u Francuskoj, kao i povjerenici bivše su privremene vlade upravili na ruske čete u Francuskoj i u Solunu dnevnu zapovjed, u kojoj se nečakaju, da priznaju skupinu osoba, koja si je u Petrogradu prisvojila vladine poslove. Oni izjavljaju, da će se pokoravati samo uputama privremene vlade, koja ih je imenovala i da će i nadalje, kao i dosad, dječavati u ruskoj svezi s alijircima.

Haag, 3. Reuter javlja iz New-Yorka: „Associated Press“ nagovješta u washingtonskoj jednoj brzovaci, da će američka vlada napraviti Rusiji

mogom. I mi ne ćemo prekriziti ruke već ćemo takodjer raditi i graditi. U govoru o talijanskom bojištu, hvali Ludendorff od austrijskih generala osobito Arza i Waldstättena. Već dosadašnji je uspjeh u Italiji veleraskan. Jaynost bi rado htjeala da znađe konačni cilj ofenzive u Italiji, ali za sada se ne može kazati ništa stalnoga. Sto će biti dalje, zavisi od daljnje razvoja na bojištima. Na Balkanu se nije promijenilo ništa, sude ova vojvodje, osim moguće to, da su Rumunji napredovali i vežbanju i pohodima pod zapovjedništvom Franca. Hindenburg se na svršetku nuda, da ga je ovaj put posjetio izvjestitelj vađa zadnji put.

Odgovor središnjih vlasti na rusku mirovnu ponudu.

"Neue Zürcher Zeitung" piše: Ponuda je ruske maksimalističke vlade, da se sklopi primirje, našla odziva kod središnjih vlasti, kako se je to moglo i očekivati, a i daljnja je izjava, da se na sklopljeno primirje nadovežu odmah mirovne rasprave, bila primljena blagohotnošen. Odgovorni su se državnici u Austro-Ugarskoj i Njemačkoj dapače već izjavili gledište tog, u koliko kane početi ususret maksimalističkom mirovnom programu. Još se svi sjećamo, da su maksimaliste tražili i traže mjer bez aneksija i odšteta, ali na temelju demokratskog prava samoodređivanja naroda. Austrijski je ministar predsjednik izjavio sad, da prihvata ovaj program, u koliko se odnosi na Rusiju. To ne može nikako drugče glasiti, da austrijska vlast doduše, kako je shvatljivo, svojim vlastitim narodima ne dozvoljava prava samoodređivanja naroda, t. j. prava, da se izluče iz austrijske državne sveze, dok tako stanovnicima u Rusiji zaposjednutih području, dakle Poljske, Litve i Kuronske kant dozvoliti mogućnost, da o svojoj sudsibini sami odlučuju, i da ne kant anektirati ovih područja protiv volje stanovnika. Isto je izjavio i njemački državni kancelar obzirom na ta područja. Tečaj će rasprava sad pokazati, hoće li se Lenineve tim djelomičnim prihvatom njihovih tražbina zadovoljiti, ili će ustrajati kod sveukupnog svog programa. — Osobiti slučaj sačinjava konačno položaj Rusije naprama obje saveznice središnjih država. S Turском se doduše ne bi baš tkozna kako teško sklopilo primirje, jer su ondje odnosaši posve jednostavni, te su samo uslijed toga moguća nešto zamršen, što su u Mezopotamiji u prijašnjim povijedama rata operirali. Englez i Rus prema zajedničkom cilju, te se dakle ne bi mogao tako lako sklopiti mir jednostrano. No kondje je vojnička djelatnost Rusa tako mnogo izgubila od svoje vrijednosti, da je ova točka bez velike važnosti. Druga je ali stvar sa Bugarskom. Rusi bi u službu, da bi s ovom državom došlo do sporazumika, bez sumnje zahtijevali i pravo samoodređivanje naroda u područjima, koja su prije rata pripadala Srbiji (i Rumunjskoj); kako se ali znađe, otklanjaju Bugari u tom pogledu svaku susretljivost; oni dapače idu još u toliko dalje nego i Austrijanci, što ne samo da odsljakuju svakog umješavanje u njihove državne stvari, nego si prisvajaju i novo stvorenje područja. Pošto osim toga veže još Ruse i Srbe snažno rodbinsko činstvo, to nastaje pitanje, kako će u toj točki doći do sporazumika. Ali nije rečeno, da se ova stvar sa ruskog gledišta tako jako žaca sukoba sa središnjim vlastima, kako bi se to moglo misliti u Europi.

Izjava Hrvata Bosne i Hercegovine.

U "Hrvatskom Dnevniku" izšla je 20. studenoga izjava, uperena protiv poznate svibanjske deklaracije Jugoslavenskoga kluba, što na temelju hrvatskoga državnoga prava i samoodređenja naroda traži ujedinjenje svih zemalja naše monarkije, u kojima obitavaju Slovenci, Hrvati i Srbi, u nezavisnu od tudijskoga gospodstva slobodnu državu pod žezlom hapsburške dinastije. Da odbijemo od sebe svaku sumnju, izjavljujemo, da stojimo nepokretno na stanovištu jugoslavenske deklaracije, koja je jasni izražaj narodne volje i naglasujemo ponovno kao svjesni Hrvati naše pristajanje uz svibanjsku deklaraciju, a osudjujemo svako cićejanje narodne snage. U Sarajevu, dne 26. studenoga 1917. Bekavac Mato, župnik, Benković Ambrozie, bivši urednik "Hrvatskog Dnevnika", Cankar Karlo, nadbiskupski tajnik, Crvenković Ljubomir, posjednik i trgovac iz Vareša, Cabrajić Luka dr., gradski lječnik, Čelik Dragutin, upravitelj župe, Dujmušić Ante, kapelan, Galić fra Ljubomir, predsjednik franjevačke bogoslovije, Gavrić Ilija, bivši urednik "Hrvatskog Dnevnika", Jelavić Vjekoslav, Jelinović Ivan dr., odvjetnik, Nodić Marko, kateheta, Pušić Daniel, kateheta, Radošević Franjo, veletržac, Subašić, veleposjednik i trgovac iz Bugojna, Sunarić Jozo dr., potpredsjednik sabora i drugih 43 gradjana, koji ne žele sada izaći s potpisima u javnosti. "Novine".

Domaće vijesti.

Živjela pokrajinska upravna komisija! Već je "Hrvatski" više puta pisao o bijedi istarskog učiteljstva, nu sve bez koristi. Neće valjda ni ove crticu našoj bijedi pomoći, nu neka ih svijet znađe. Neka bude i ovo na sramotu našim školskim oblastima. Prošle nam je godine pokrajinsko školsko vijeće, recte pokrajinska upravna komisija, obećala, da ćemo dobiti remuneraciju za podučavanje njemačkog jezika. Školska je godina svršila 15. jula, dakle ima tome 5 mjeseci, a mi učitelji još uvijek čekamo remuneraciju. Mnogi je od nas uvjerenja, da nam ova remuneracija niti ne pripada, jer njemački jezik nije pokrajinski jezik, te se niti ne bi smjeo učiti u istarskim pučkim školama, a kamoši, da za germanizaciju Istre još zemlja sama i plaća. Tu je protuzakonitost uvela naša slavna pokrajinska komisija, za to još od sreća kličemo: Živjela! Eto već peti mjesec teče, n da neki učitelji delaju remuneraciju za obuku u vjerouauku, učiteljice ručnih radnja doobivali istu semestralno, do danas nemaju ništa. Pa što koga briga za to! Glavno je, da imadu gospoda kod upravne komisije Iljepu člonočku plaću i opet plaću od pokrajine, glavno je, da imadu gg. u namjesništvu u Opatiji Iljepu plaće, skupinarske doplatke i dnevnicu. Oni dakkako ne znaju, što je bijeda, nli za to svi ovi dakenko zahtijevaju, da učitelji izlaze mjesечно na 80—100—120 K. Nekoži učitelji, što su bili imenovani početkom školske godine nemaju jošte ni sadu nikakove plaće. Ljepo je sve ovo. Šta je koga briga, ako koji učitelj glad trpi! Onomadne člano sam, kako je upravna komisija podijelila 1000 K potpore meni člonočku u Voloskom I. Ijepu. Ne zavidjamo niti najmanje, jer i člonočima, osobito njišima, ni njima nije baš najbolje. Ovili sam dana doznao još jednu Ijepu. U nekom se gradu dijelila repa besplatno državnim člonočima sedmoga člana, dakkako hjudima, koji primaju Ijepu platu, Ijepu skupinarske doplatke, i nista manje nego još 15 K dnevno! Dvino! Ovu repu, što su je ovi člonoči dobili, platiti će dakkako našem pokrajinskom upravnom komisiju Iz fonda za siromake. Učitelji one općine dakkako nijesu ni toga dobili. Izgleda, kao da su učitelji najveći gospodari! Nu i drugo nam se pitanje ovdje nameće: Zar nemu u Istri, dakkalo u onoj općini večeli siromaka negoli su državnim člonočem sedmog člana, koji primaju velike skupinarske doplatke, 15 kruna dnevno i čije obitelji imadu prvo također na bjezguncu potporu. I ovo će valjda sve biti poznato pokrajinskom upravnom komisiju, za to još i opet kličemo Iz dubline sreća: Živjela! Namu so člani, da bi gledje gornjih stvari morno učestupiti i državni odvjetnik, jer da se tako dobro stojećim člonočima dijeli badava ono, što pripada siromasima, mislimo, da se to protivi zakonu. Pozivljeno stoga državni odvjetnik, da nastupi protiv dotičnih člonočima. Ja sam došao do uvjerenja, da nema učiteljima no će pomoći naše molbe, naša pronađenja. Mi treba da ustanemo na obranu našeg imena i našeg poštjenja. Mi moramo svu upoznati, da je naš najveći neprisjeti naša pokrajinska upravna komisija. Ona skribi samo za germanizaciju Istre, za to je i uvela njemački službeni jezik u svoje uredi, koji jezik nije niti jezik pokrajine. Naši bi zastupnici morali učestupiti svim člana, da se ova pokrajinska uprava kao nedorasla makne sa svog mesta, a na mješino mjesto neka dođu domaći ljudi, koji će imati i srca i smisla do Istre i Istrana. Treba reći gg. od upravne komisije, da će se o svim njihovim zaključcima jošte raspravljati, i da istarski sabor ne će nikada odobriti njihove germanizacije, te da će li za svoje člane pozvati na odgovornost. Zlo je danas, da, ali već naša poslovica: "Teško svome bez svojega!" Daže dakkole gospodo za stupnje, učenje u buduću kod upravne komisije imenovani naši Istarski ljudi!

Pučki učitelji.

Vrađanje bjezguncia. Naš dopisnik nam jejavlja iz Kanfanara pod 3. XII. 1917. Iz Pottendorfa u Gornjoj Austriji stiglo je opet više bjezguncia većinom iz Rovinja i Kanfanara. Na broju ih ima 829. Prvenci i svuda stičeni od svojeg domoroca i duhovnog pastira kannonika pre. gosp. Ivana Muggia, nijesu bili prepusteni sami sebi, to su u Pottendorfu i na putovanju Iskusiši što i koliko dobro posjeduje narod kada ima kognog od svoje inteligencije uza se. A Rovinjci su mu zahvalni, jer znaju, kako je drugdje bjezguncima bilo, gdje ih je pratio po koj premladi i neiskusni svećenik, ili koji Don Abbondio. Pottendorf nije im ostao u uspomenama, kao mjesto strahe poput paktla, kašto Gindl i Leibniz. Vidi se, da su talijanski bjezgunci bolje prošli negoli naši. Posjećivali su ih svuda bliskupi i nadbiskupi, dok su se naši ljudi morali skrивati u one gorke dane, kada se je proganjalo srbofilie i svakoga proglašavalo takovim, koji bi kritizirao našega vladinog namještenika. Ti su bjezgunci otputovali prošlog četvrtka u 11 sati na večer, a došpeli su u Kanfanar jučer ranjem jutrom. Na odlasku su dobili kruha i po veći komad sira. Po putu dođeši ih svaki dan za jutrat, objed ili večera, samo u subotu nijesu mogli da nigde se okrije osim malo kave i onim, što bi si kogod pristedeo. U Kanfanaru primili su svi svoje poroice, te usprkos većeg mnoštva otišao svaki zadovoljan u svoj Rovinj. Tu čekaju, kako su se sami bojali, prazni stanovi i gole zidine. Ali samo da su vlastite, ipak su im zlatne, jer "svoja kućica, svoja voljica".

Obalno ribarenje. C. i kr. vrhovno vojno zapovjedništvo odobrilo je naredbom od 9. XI. 1917. Qu. br. 17939 predlog zapovjedništva vojske pl. Boročića, da se svi ribari po zanatu, što su navršili 38 godinu života, nesposobni za službu na frontu te se nalaze u formacijama u zaledju ili u etapnom području, dodijele formacijama obalnih straža, koje se nalaze u njihovoj zavičajnoj općini ili u blizini iste i to u svrhu izvršavanja obalnog ribarenja u interesu civilnog pučanstva. Uslijed naloga c. kr. namjesništva od 24. XI. 1917. Pr. 1—4256-1 pozivlje se to općinsko glavarstvo, da što brže predloži popis svih ribara, za koje opsteo gornji predviđuti, te koji se ne nalaze u okružju zapovjedništva I. i II. sočke vojske. U ovom popisu mora biti navedena formacija te broj bojne pošte i odnosno vojno zapovjedništvo odnosnog vojnika. C. kr. tvrdjavi povjerenik: Hohenbruck, v. r.

Skupoča u Kanfanaru. Pišu nam iz Kanfanara: Meso je poskupilo ovdje najprije od K 6:40 na 6:80, pa sada na okruglih 8 K. Sve to a da se ne pita ni općine ni kotarske vlasti. Čini se, da i seljaci traže više za svoje blago. Ali treba pitati, kako će se moći, da hrane učitelji, svećenici i ostala intelligentna raja! Sve bi moglo svršiti time, da općina preuzme i opskrbu mesom. Svakako, blaga biva sve manje i spremaju se sve to teži dani.

Slučaj smrti od glada. "Narodni List" pišu iz Janjine: Jučer je preminula majka c. kr. svjetioničara Roki na rtu Blace ovdje od glada. Orbiteli nije imala što da jede. Svjetioničar Roki leži na umoru, a okrepe od nikuda. Kad se potužio lučkom urednik Dubrovniku i rekao: sit gladnju ne vjeruje, dali su mu ukor preko c. k. izloženstva u Draču. Ja sam konstatirao, da za kavu imaju — pšenice malo, za objed — pšenice malo, za večeru — pšenice malo. Upozorenog poglavarnstvo u Korčuli, naredilo je, da se dade svaki višak osim pšenice. A ni i ne primamo osim pšenice u zadnje doba nista. — Slučaj je žalostan, da c. k. činovnik državni strada od glada, te se je slučaj prijavio ministru predsjedniku. Ovaj bijednik ima i troje djece, a sina vojnika. Rodom je iz Rovinja. Svečenik Don Mušić plakao je, kad je viđio kuću glada.

Crna zlina i glad u Istri. Danas nam je u uređništvo donio jedan gospodin komadić kruha, što ga naš narod jede na otoku Cresu. Već smo prošle godine čuli koješta iz naših otoka i sada jedva vidimo, koliko je naš narod trpio i koliko jošte trpi uslijed rata, a njegovi mu oblasnici ne daju niti korice kruha. Mi sada gledamo taj creski kruh, i da istinu kažemo, mrači nam se pred očima. Užasno, nevjerojatno! Nije to niti slično kruhu. Neslo se tamno svjetluća, a metnemo li pod nos, čutimo, da su to pečene vinske dropine! I to mora, da naš narod jedel Zar da mu to dade jakosti, da ga to uzdrži na životu? Svako si može pomisliti one naše bljeđne ljudi, što no se kao aveti vucare našim otocima kao pravī živi grobovi! Zač nam zaostaje u srcu... Molili bi naše otoci državinsku pogaču za Božić svakom ministru i carski Beč, a u prvom redu ministru Höferu, kao ministru prehrane. Neka gospoda vide, što mora da naš narod jede, dok imadu oni stolove puni svega. E da bi i naši oblasnici morali jesti ovakav kruh, što ga jede naš siromušni narod, došao bi brzo mir; ali dok su njihovi stolovi puni, neka crkvaju drugi! Neka naši intelligenti na otocima ne zaborave postati takovu božilenu pogaču i trčanskom namjesniku, čijom zaslugom je i prošle godine naša Istra tako gladovača, zaslugom kojega je brašno, što je moralo dožaziti k nama, ostajalo u Trstu. Njemu neka ta pogača bude kao nagrada za velike zasluge, što ih je postigao za disaprovizaciju Istre uopće, a kvarnerskih otoka napose. Ne će zgorega biti, ako se takva pogača pošalje i našoj pokrajinskoj upravnoj komisiji, neka i gospoda na dan Božića ne zaborave, kako mora da živi naš bijedni narod u Istri. Jednu ovakovu cijelu pogaču i jedan komad druge neka se spremi i, ako je moguće, odmah otpremi u zagrebački narodni muzej, neka ostane potomcem na vječnu uspomenu, neka gledaju, kako smo trpjeli i kako su oblasnici skrbili za djece onih junaka, koji su bili svojedobno "antimurale christianitatis", a u ovom svjetskom ratu "antimurale Austriae"!

Mlodari za hrvatske škole u Puli. Prigodom "Božićnice" sakupljeno je za hrvatske škole u Puli, po gospodi Dvornik, Fulgoši i Sević, medju našom momčadi na Nj. V. brodu "Szent István" K 408-60 Darovaše po 15.—: Josip Dvornik, Satalić; po K 10.—: Fulgas, Petar Sević, Zagorac, Polonio, Prizmić; po K 7.—: Mirošević; po K 6.—: Žižić; po K 5.—: Slatko Sertić, Mileusnić, Vuksić, Boića, Jelinek, Marlinović, Burić, Dumenčić, Misture, Krpan, N. N.; po K 4.—: Fugorić, Buble, Buljat, Staničević, Kranjčević, Smotalić, Rupić, Višković, Bučić, Aleksandar Kovačić, Babić, N. N., X. Y.; po K 3.—: Vlach, Grigorjević, Žlack, Božić, Drača, Matijaš, Josip Kovačić, Žuljević; po K 2.—: Petar Dobrijević, Toverljanović, Čengija, Derpa, Dobrić, Nedić, Ostojić, Krunić, Protić, Ozimec, Legija, N. N., Neunann, Gešković, Lazna, Kolomaznik, Sinobat, Tomić, Šain, Kalavota, Peščica, Pavlić, Antonić, Vinko Krzela, Antić, Serbljin, Dujmović, Lončar, Gržić, Uhoda, Sekulić, Kragić, Petković, Zele, Jelčić, Lozina, Pilj, Sterelić, Sumbarac, Kolić, Slavica, Martinović, Popovac, Smiklić, Marić, Bojnić, Carević, Srčić, Kovačević, Gudac, Ugrličić, Hlebec, Svetić, Lončar; po K 1.—: Crny, Til, Lekić, Achetz, Hrhner, Božić, Jurašin, Lalić, Škunca, Bratulja, Brožićević, Tešija, Jelavić, Blohin, Maričević, Sučić, Stipanov, Pezel, Serzlić, Derenčanović, Pavić, Legac, Markuš, Vidović, Pelanos, Janjac, Poplašen, Kor, Alač, Kovačević, Tomaset, Tomić, Vučak, N. N., Jenduh, Dušen, Barać, Sebek, Eles, Bibulski, Kral, Pettener, Biočina, Baičat, Mažik, Tomas, Schindler, Merat, N. N., Graso, Kosseto, Stančić, Jelinek, Jukić, Škočić, Jelavić, Kisela, Suštar, Divković, Matić, Sošić, Čor, Barišić, Jelačić, Jurić, Levak,

Čergonja, Bereš, Frković, Butković, Lučin, Kukuljan, Perica, Božan, Milan, Mayer; po 70 para: Čeruč; po 50 para: Bobinac; po 40 para: Smul. Živjeli vrijedni darovatelji!

Sakupljeno po gosp. Proštenik medju jugoslavenskom momčadi na Njeg. Vel. brodu „Hercules“ K 117-92, Darovaše po K 10—: Stabs Bootsman Martin Pavičić, Hrabička, Josip Proštenik; po K 5—: Vuković Špiro, Rahelić Kuzum, Znanić Petar, Meschik Rigo, Miše Josip, Vehovar Miho; po K 3—: Pavlinčić Ivan, Kukuljan Josip; po K 2—: Bracco Bartol, Svorinić Josip, Radić Ivan, Lovrić Ante, Jakšić Ivan, Antončić Ivan, Marcelić Kazimir, N. N., Katić Jakov, Vrdoljak Paško, Bolić Nikola, Stančić Ante, Rode Marko, Fidler Venceslav, Martinek Ivan, Vidović Ante, Adamek Ivan, Lušić Paško; po K 1—: Kranjac Matija, Tomičić Ivan, Hramljin Ivan, Deželić Ivan, Lorencin Andrija, Baraćat Niko, Mihaljević Petar, Lukešić Marko, Mandić Petar, Balanca Stipe, Dundović Tome, Picinić Pavao, Tarabochia Dinko, Strack Josip, Nacinović Josip. Kao ostatak od jednog računa 92 pare. Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za narodnu prosvjetu!

Dalje su položeni istom prigodom i u istu svrhu slijedeći doprinosi: Gosp. Martin Pavić sa brda Žeita kod Vinkurana polaze K 16—. Gg. Josip Jugovac i Martir Načinović po K 2—. Sakupljeno po Vicku Alaći i Josipu Badurina medju jugoslavenskom i češkom momčadi kod bojne poštne ratne mornarice K 120—. Sakupljeno po gg. Dinku Barbalicu, Ivanu Lokiću, Josipu Santek i Petru Grbacu medju našim pučkim ustašama i momčadi Njeg. Vel. brodu „Custozza“ K 370-92. Sakupljeno po gosp. Vjekoslavu Perišu; medju našim radilcima kod topničkog perivoja, topničke dleke i c. i k. arsenalu K 80—. (Imena plemenitih darovatelja donijeti ćemo naknadno.) Ukupno K 590-92; zadnji iskaz K 22.166-34, sveukupno K 22.757-26. Kao što gg. sabiračima, tako i gg. darovateljima budi hvala, čest i od Boga plata! Naprijed u svakoj prigodi i na svakom mjestu za naše najpotrebljije pitanje!

Prodaja ribe. U slučaju, da prispje riba prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imadu danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 4321.

Vojničke vijesti.

Danovna zapovjed lučkog admirala broj 340 od 6. prosinca 1917.

Posadno nadzorstvo nadpor. Seidl.

Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: pučko-ustaški lječnik dr. Zeillander.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Istarski lječnik dr. S. v. Wenusch.

Rako je stari Plunkett pošao kući.

Crtica iz Kalifornije. Napisao Bret Harte.

(Nastavak.)

„Vidite, onđe dolje u San Franciscu je bio čovjek, koji ga poznaje i koji ga je kroz čitave tri godine vidjevao u Sonori. Kroz čitavo je to vrijeme čuvao ove, timario blago, ili se bavio špekulacijama, no nije imao ni prebite pare u džepu. Kratko i jezgrovit: od 49. nije stari Plunkett uopće više ni bio onstran pećinastih brdina.“

Smijeh, koji je Abner Dean potpunim pravom očekivao, nije izostao; no bio je gorak, zlovoljan smijeh. Iz njega se je jasno razabiralo ogorčenje društva. Po prvi su put ti ljudi osjetili, da imade „praktična šala“ svojih granica. Nasamarivanje, koje je trajalo kroz čitavu godinu i izvrgavalo ruglu oštromnost onih u Monte-Flatu, zasuživalo je najstrožu kaznu. Naravski da nije nitko vjerovao starom Plunkettu; no mogućnost, e bi si u susjednim taborima mogli umisljati, da su oni — u Monte-Flatu — pripovijest starčevu držali istinitom, napunjala se sve gnjevom i bijesom.

Odvjetnik je bio muijenja, da bi se mogla proti njemu podignuti optužba, e je pod krikom lažnih činjenica počinio bio pokušaj iznudjivanja. Lječnik je već odavna sumnjava, da imade posla sa ludjakom, te bi mogla jedva da postoji sumnja, ne bi li bilo boje, da ga u interesu javne sigurnosti zatvore.

Cetvorica su od najuglednijih trgovaca bili nazora, e je već s obzirom na trgovacku nevolju u Monte-Flatu od potrebe, da se u toj stvari nešto učini.

Usrijed uzrujane i razdražene se rasprave

Zadruga.

Od vjernog čitatelja našeg lista primamo ovaj zanimiv članak, koji nam svjedoči o tom, koliko se stvaralačke sposobnosti i snage te mladenačke svježosti nalazi u našem još nerazvijenom, ali mladom, žilavom i ustrajnom narodu. Donašamo taj članak našim čitateljima skoro u potpunoj cjelini ne dodavši mu ništa, uz jedino nekoliko pravopisnih i stilističkih popravaka.

Dokaz je sloga uzrok svega, da sloga jača a nesloga da uništava, nafazimo baš kod nas u Austriji, i to osobito tu u Istri. No bilo, pa prošlo. Strašan taj bič božji, nadajmo se, da se više ne će vratiti. U prvom redu to zavisi o nama. Priroda nam govori glasno i jasno: Stvorio sam čovjeka, da sam ti razum, i kako budeš taj razum upotrebljavao, tako ćeš živjeti i tako ćeš i umrijeti. Rat, koji danas bukti, mora da bude zadnjih sati, koji se blije, i prirodno pravo mora, da pobijedi, da bude svakome osigurano pravo na život i razvijat. Ne smije više da bude govora o nadvladi, a još manje o nekakvom potlačivanju i ugnjetavanju. Moramo da shvatimo, da nam je svaki čovjek brat, svaki mora da poštuje onoga drugoga. To ćemo doseguti u zajedničkom životu ili jednom riječju rečeno u zadruzi. Zadruga je skupina ljudi, koji su međusobno složili, da podupiru jedan drugoga u smislu sveopće dobrotbiljnosti. Da bi ta zadruga u istinu mogla uspijevati, moraju se pojedini članovi ravnati po određenim pravilima ili po programu, koji mora da bude sa svih strana dobro obradjen te da odgovara za sve potrebe i prava pojedinih članova. Takvoga zadržunog života nedostaje osobito nama u istarskoj ovoj pokrajini. Pregledamo li na historijsku prošlost Istre, opazit ćemo, da je Istra bila nekada pravi raj, te je tri puta bila razinjena ratovima potpuno opustošena. Kako je Istra bila bogata i puna blagostanja u prošlosti tako možemo razabrati, čitamo li povijest Rimljana. Na isti bi način mogla da postane bogata i ljudima danna, naravno na temelju zajedničkoga života bez razlike narodnosti i vjere. Naši dopisnici prestavljaju to na ovaj način: Trst jest najprikladniji grad za centralni trgovinu na Jadranskoj mori i njegovoj sjevernoj obali — dok bi Pnzin bio središte unitarnjeg zadržunog života. Tu bi se trebalo da ustanovi centralni odbor centralne zadruge, koji bi bilo zadužen, da se stara, kako bi ta zadruga napredovala, te bi morao da osniva po cijeloj Istri svoje filijalike, u prvom redu novčanoj zavodnoj, gospodarskoj, mješavinskoj i vinarske zadruge, i svaka od tih zadruga morala bi imala vlastiti odbor, koji bi bio odgovoran centralnom odboru. Centralni pak odbor morao bi da se stara u prvom redu oko dobriličnoga gospodarskog proizvodnje, koji bi se izvajali. Morao bi se brinuti takodjer za kakvoču tih proizvodnja, osobito pak vina i mješavine, te se starati, kako bi se mogli držati za vrijeme zimskih mjeseca gospodarski večeri, tečaji, dok se stvar ne bi do to mjeru razvila, da bi se morale ustanoviti stalne gospodarske škole. Uopće bi se ta zadruga centralna moralna vrhnjica za sve vrste gospodarskih potreboća, za umjetno glijotivo, gospodarsko oruđje, proizvod domaćeg blaga i dobru vrstu svilja itd. Dalje morala bi se brinuti za vodovodne i domaće i poljodjeljске svrhe, za pošumljivanje, uzgoj novih loze, i za sveopću izobrazbu. U vodstvu tih zadruga morali bi doći iskusni ljudi, visoko izobrazbeni, koji bi posvetili svoju visoku izobrazbu i bogatu iskustva u prvom redu koristiti raka, a ne u vlastite svrhe i vlastitu korist, što svakako ne bi bio prvi slučaj, što bi se kod nas deslo. Pomozimo si mi sami u zajedničkom radu i slogu, i onda će Bog takodjer da nam pomogne. Kolinski gospodar.

otvore polugano vrata i starl Plunkett zakoleba u sobu.

Pošljednje se pola godine tužno bio promijenio. Njegova je kosa bila zaprašena i žuto-smedja — kao onaj trnoviti drač na obroncima gorja Heavytree; njegovo je lice bijekaste voštane boje pokazivalo modre natečene kolobare pod očima; njegovo je zamrljano i otrecano odjeo nosilo spriseda tragove brzo zaužitih obroka jela, a otraga vunene i dlakaste, nili — uspomene na njegova nestalna u noći ležišta.

U suglasju s onim čudnovatim zakonom, da se čovjek, što zamrljanije i otrecanje je njegovo odijelo, to teže s njim rastaje, poprimio je bio Plunkettovo odjeo malo po malo izgled neke kore, koja kao da je izrasla bila iz njega i za koju nije odgovoran.

Medjutim je ipak, ušavši u sobu, pokušao, da zakopča kaput preko svoje blatne košulje i progrevao si prstima bradu, posutu mrvicama od kruha. No upravo u onaj čas, kad je to činio, nestalo je sa njegovih usnicu umorna smiješka, i ruka, koja je uzalud pipala za gumbo, klonge nemoćna niz bok. Jer kad se je naslonio bio hrptom na stol za točenje i pogledao sakupljenu skupinu, zamijetio je po prvi put, da su sve oči uprte u njega.

Njegova brza nervozna vlastitost zaključivanja razjasnila mu je odmah stanje stvari. Njegova je nesrečna tajna bila izdana, ona je na neki način lebdića, slobodna, otvorena za svakoga u zraku... U svojoj očajnosti pogleda kao na svoga posljednjega spasitelja u nevolji Henryja Yorka — no ovaj je zacrvrenjelo svoje lice okrenuo bio prozor.

Nastala je duboka šutnja, kad mu je momak iza stola za točenje bez riječi pružio bio bocu i čašu, uzme sa pladnja dvopek i poče ga griskati

MALI OGLASNIK.

Izgubio se zlatni privjesak od lanca sa slikom, od ul. sv. Martina do kolodvora. Tko ga našao, nek ga predade uz nagradu kod uprave lista.

Zečje kože nemojte više bacati. Iste kupuje Krmotić.

Nikelni novac daje u zamjenu papirnica Jos. Krmotić, trg Custoza broj 1 (Papirnica Krmotić).

Politeama Ciscutti.

Danas u petak.

velike kinematografske predstave sa slijedećim rasporedom:

„Hir sudbine“

drama u 3 čina.

„Bijeg pred smrću“

drama u 3 čina s Aud Nissen u glavnoj ulogi.

Duljina film: 2000 m!

Početak: u 2, 4 i 6 sati popodne.

CIJENE za ovaj film: Ujaznina za parter i lože K 1—; lože K 2—; zatvoreno sjedalo 40 fil.; galerija 40 fil.

Takodjer za djece!

Austrijanci!

Sjećajte se svojih pobjedonosnih armada u Italiji! Ne puštajte ih na cijelilu!

Potpisujte VII. ratni zajam!

Hrvati, Hrvatice!

Sjetite se naše požrtvovne „Družbe sv. Cirila i Metoda“.

ishlrenom nehajnošću. Kod toga je posizao tako dugo za čašom sa likerom, da je utjecaj pića opet ojačao bio njegove klonule mišice i do nekako umirio njegovu nervoznu bojazan.

Tad pogleda iznenada oko sebe.

„Ne izgleda, kao da ćemo prije božića imati još kiše“, progovori izazovnom hladnokrvnošću.

Nitko nije odgovorio.

„Upravo kao godine 52. i 60. Ja sam uvijek tvrdio, da se ove suhe godišnje dobe redovito vraćaju... To sam sam uvijek govorio... i to opetujem... Upravo tako, kao onda, znadete. Kadno sam bio rekao, e hoću da podjem kući“. pridoda očajnom smjelošću.

„Ovdje je eto neki čovjek“, reče Abner Dean nehajno, „koji tvrdi, da nijeste nikad bili kod kuće; koji tvrdi, da ste se kroz čitave tri godine zadržavali u Sonori; koji tvrdi, da svoje žene i kćerke nijeste od godine 49. nikad više vidjeli; koji tvrdi, da ste kroz punih šest mjeseci vodili za nos ovaj tabor“.

Nastala je smrtna tišina. Tad progovori posve mirni glas:

„Taj čovjek laže!“

Nije to bio glas staroga. Svi su se ogledali za Henryjem Yorkom, kad se je ovaj dignuo, potegnuo svoje šest stopa visoko tijelo, stresao ippepo, koji mu je iz lute pao bio na prsa, postavio se odlučno pokraj Plunketta i mirno gledao one ostale.

„Onoga čovjeka nema ovdje“, nastavi Abner Dean bezbrižnim glasom, a kod toga je kao iz zabune stavio ruku u pojasa pokraj svog samokresa. „Onoga čovjeka nema ovdje; ali ako tko traži od mene, da jamčim za njegovu tvrdnju eto, evo me ovdje!“

..(Nastavit će se.)